

Consultatierapport

(RA)2469

5 mei 2023

Consultatierapport ontwerpbeslissing (B)2469
“waarbij het leveranciers van aardgas en elektriciteit
tijdelijk wordt verboden bepaalde
indexeringsparameters toe te passen in hun aanbod
met variabele prijzen”

aangenomen met toepassing van artikel 23*bis* van de wet van 29 april
1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en artikel
15/14*bis* van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van
gasachtige produkten en andere door middel van leidingen

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
1. Onderwerp	3
2. Vaststellingen van de CREG.....	4
2.1. Met betrekking tot de toepassing van artikel 23 <i>bis</i> van de elektriciteitswet en artikel 15/14 <i>bis</i> van de gaswet.....	4
2.2. Met betrekking tot de verplichtingen om een maandelijkse indexering toe te passen en alle beschikbare noteringen te gebruiken	5
3. Conclusie	9

INLEIDING

De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (hierna “CREG”) heeft een openbare raadpleging georganiseerd over de ontwerpbeslissing waarbij het leveranciers van aardgas en elektriciteit tijdelijk wordt verboden bepaalde indexeringsparameters toe te passen bij hun aanbiedingen met variabele prijzen.

Deze raadpleging liep van 10 november tot 1 december 2022. In dit kader ontving de CREG 16 reacties die allemaal binnen de vereiste termijn waren overgemaakt. Er is één respondent die heeft gevraagd om zijn antwoord vertrouwelijk te behandelen.

Dit document is het consultatierapport over deze openbare raadpleging.

Naast de inleiding bestaat dit verslag uit drie hoofdstukken: het eerste hoofdstuk behandelt het voorwerp van dit consultatierapport; het tweede hoofdstuk gaat over de vaststellingen van de CREG; het derde hoofdstuk bevat de conclusie.

Het directiecomité van de CREG keurde dit consultatierapport goed tijdens zijn vergadering van 5 mei 2023.

1. ONDERWERP

1. Krachtens artikel 23*bis* van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna de “elektriciteitswet”) en artikel 15/14*bis* van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen (hierna de “gaswet”) is de CREG bevoegd om op te treden door bindende verbods-, omkaderings- of transparantiemaatregelen op te leggen teneinde het ontstaan van oneerlijke handelspraktijken en anti-competitief gedrag die een nadelige weerslag hebben of zouden kunnen hebben op de markt, te voorkomen.

2. Op basis hiervan, en in de bijzondere context van een aanhoudende en ongekeerde stijging van de energieprijzen in 2021 en 2022, heeft de CREG een ontwerpbeslissing goedgekeurd met maatregelen die erop gericht zijn het gebruik van bepaalde indexeringsparameters voor variabele prijsaanbiedingen door de aardgas- en elektriciteitsleveranciers tijdelijk te beperken.

3. De door de CREG overwogen maatregelen waren:

- de aardgas- en elektriciteitsleveranciers tijdelijk verplichten om voor hun aanbiedingen met variabele prijzen een maandelijkse indexering te hanteren;
- de leveranciers verplichten om alle beschikbare maandelijkse noteringen te gebruiken voor de berekening van de waarde van een indexeringsparameter in hun aanbiedingen met variabele prijzen; en
- de leveranciers verplichten om op hun website de lijst van parameters te publiceren met de overeenkomstige maandelijkse waarde van de parameter voor minstens de laatste 12 maanden.

4. In dit document onderzoekt de CREG de opmerkingen van de respondenten bij de openbare raadpleging en beschrijft ze enkele vaststellingen gezien de recente evoluties op de energiemarkt.

2. VASTSTELLINGEN VAN DE CREG

5. Omdat er steeds meer tariefformules met variabele prijs zijn en het voor de consumenten steeds moeilijker is om de verschillende beschikbare offertes te vergelijken, wilde de CREG in het kader van haar ontwerpbeslissing (B)2469 voornamelijk twee tijdelijke maatregelen nemen ten laste van de leveranciers, om de transparantie op de aardgas- en elektriciteitsmarkt te verbeteren, de vergelijking van offertes voor de consumenten te vergemakkelijken en ervoor te zorgen dat die consument bij de vergelijking over duidelijke, betrouwbare en bijgewerkte informatie beschikt.

6. De voorbije maanden zijn de energieprijzen echter constant gedaald en daarnaast zijn de omstandigheden die de CREG ertoe aangezet hadden om haar ontwerpbeslissing te nemen sterk geëvolueerd waardoor ze heeft beslist om af te zien van de overwogen tijdelijke verplichte maatregelen.

2.1. MET BETREKKING TOT DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 23BIS VAN DE ELEKTRICITEITSWET EN ARTIKEL 15/14BIS VAN DE GASWET

7. De mogelijkheid voor de CREG om op de markt tussen te komen door een verbods- of omkaderingsmaatregel te nemen om te vermijden dat er oneerlijke handelspraktijken en anti-competitief gedrag ontstaan, vloeit rechtstreeks voort uit artikel 57, § 5, a) en b)¹ van richtlijn 2019/944 en artikel 41, § 4, a) en b) van richtlijn 2009/73, die, als gevolg van het arrest van het Hof van Justitie², zijn omgezet in artikel 23bis en 23ter van de elektriciteitswet en 15/14bis en 15/14ter van de gaswet. Deze bevoegdheid wordt uitgeoefend ondanks de toepassing van artikel 5, § 4 van richtlijn 2019/944 dat bepaalt volgens welke voorwaarden de lidstaten kunnen tussenkomen in de prijzen voor de levering van energie.

8. In tegenstelling tot wat sommige respondenten beweren, dienen de door de CREG overwogen maatregelen in het kader van haar ontwerpbeslissing (B)2469 niet om de vaststelling van de energieprijzen door de leveranciers te reglementeren, maar wel om de consumenten te beschermen tegen bepaalde misleidende commerciële praktijken en te vermijden dat die zich voordoen, vaker voorkomen en algemeen worden. Deze maatregelen doen geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de leveranciers om de leveringsprijzen vrij te bepalen. Deze vrijheid mag er echter niet toe leiden dat de consument wordt misleid en een beslissing neemt die zijn economische belangen zou schaden.

9. Bovendien herinnert de CREG eraan dat deze regel, ook al zijn de tussenkomsten van de overheidsinstanties op de energiemarkt slechts toegelaten in beperkte gevallen en mits inachtneming van strikte voorwaarden, van toepassing is onverminderd de toepassing van andere specifieke bepalingen van Europees recht die bepaalde instanties bijvoorbeeld toelaten om beperkende maatregelen te nemen met inachtneming van de vastgelegde voorwaarden.

10. Hetzelfde geldt voor de bepalingen van richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken, waar het verbodsprincipe voor de overheidsinstanties om tussen te komen op de geliberaliseerde energiemarkt, geen afbreuk aan doet. Deze lezing wordt bevestigd door verordening 1/2003 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen [101 en 102 van het VWEU] die het volgende bepaalt:

“Het doel van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag is de bescherming van de mededinging op de markt. Deze verordening, die wordt aangenomen om aan die bepalingen van het

¹ Artikel 37, § 4, a) en b) van richtlijn 2009/72

² HvJEG., 3 december 2020, C-767/19.

Verdrag uitvoering te geven, belet de lidstaten niet om op hun grondgebied nationale wetgeving ten uitvoer te leggen ter bescherming van andere rechtmatige belangen, op voorwaarde dat deze wetgeving verenigbaar is met algemene beginselen en andere bepalingen van het Gemeenschapsrecht. In zoverre deze nationale wetgeving overwegend een ander doel dan de bescherming van de mededinging op de markt nastreeft, mogen de bevoegde mededingingsautoriteiten en de rechterlijke instanties van de lidstaten deze wetgeving op hun grondgebied toepassen. Dienovereenkomstig mogen lidstaten uit hoofde van deze verordening op hun grondgebied nationale wetgeving ten uitvoer leggen die eenzijdige of contractuele, onder oneerlijke handelspraktijken vallende handelingen verbiedt of bestraft. Een dergelijke wetgeving streeft een specifiek doel na, ongeacht de feitelijke of vermoedelijke effecten van dergelijke handelingen op de mededinging op de markt." (onderlijnd door de CREG)

11. Tot slot herhaalt richtlijn 2005/29 dat oneerlijke handelspraktijken die de economische belangen van de consumenten rechtstreeks schaden, ook de economische belangen van de legitieme concurrenten onrechtstreeks schaden en dus nadelig zijn voor de hele markt³.

12. Bijgevolg en hoewel ze niet wil doorgaan met ontwerpbeslissing (B)2469, blijft de CREG erbij dat ze heeft gehandeld binnen de grenzen van de bevoegdheden die ze heeft gekregen en in overeenstemming met het Europees wettelijk en nationaal kader waarop ze zich in het kader van haar ontwerpbeslissing heeft gebaseerd. Omwille van de recente evoluties op de energiemarkt en in het bijzonder de goedkeuring door de regionale regulatoren en de CREG van een nieuwe uniforme methodologie voor de berekening van de jaarlijkse geraamde kost van de elektriciteits- en aardgascontracten met variabele prijs, stelt de CREG vast dat de praktijken die ze in haar ontwerpbeslissing heeft belicht, in de huidige context, volgens haar niet meer beschouwd mogen worden als oneerlijke handelspraktijken.

2.2. MET BETREKKING TOT DE VERPLICHTINGEN OM EEN MAANDELIJKSE INDEXERING TOE TE PASSEN EN ALLE BESCHIKBARE NOTERINGEN TE GEBRUIKEN

13. In het kader van haar ontwerpbeslissing (B)2469 vond de CREG dat de leveranciers, om de transparantie op de markt te verbeteren, de consumenten beter te beschermen en daadwerkelijk concurrentie tussen leveranciers te verzekeren, tijdelijk verplicht moesten worden uitsluitend een maandelijks indexering toe te passen voor hun aanbod met variabele prijzen.

14. Als gevolg van een dergelijke verplichting zou het aantal aangeboden producten enerzijds worden verminderd - wat de markt transparanter/begrijpelijker zou maken voor de consument - en, anderzijds zou consistente *gaming* voor bepaalde leveranciers door regelmatig van indexeringsformule te veranderen en systematisch de beste ranking bij de prijsvergelijkers na te streven, worden verhinderd. Bovendien zou het werken met prijsparameters die maandelijks worden aangepast, zoals beschreven in het voorontwerp, ervoor zorgen dat in de prijszetting van de leveranciers wordt rekening gehouden met de laatst beschikbare en dus, in principe, meest representatieve prijsinformatie.

15. Nochtans merkt de CREG eerst op dat hoewel een maandelijks indexering gebaseerd is op recentere en representatievere gegevens over het prijsniveau op de groothandelsmarkten, in het

³ Overweging 6 en 8 van richtlijn 2005/29

bijzonder in een periode van stijgende energieprijzen, het toepassen van een driemaandelijke indexering eveneens een aantal voordelen voor de consumenten heeft.

16. Een driemaandelijke indexering verzekert immers meer prijsstabiliteit aangezien de prijs slechts om de drie maanden wordt aangepast en daardoor minder onderhevig is aan schommelingen van de groothandelsprijzen voor energie. Als de marktprijzen stijgen, zijn klanten met een prijs die driemaandelijks geïndexeerd wordt minder blootgesteld aan deze stijging en behouden ze langer het laagste tarief. Wanneer de marktprijzen dalen, genieten klanten met een index die op maandbasis wordt berekend daarentegen sneller van deze daling.

17. Bijgevolg zou het tijdelijke verbod om een driemaandelijke indexering te hanteren, hoewel een maandelijke indexering in een periode van sterk stijgende energieprijzen, het mogelijk maakt de bedragen die aan de consument gefactureerd worden beter te ramen, tot gevolg hebben dat de consumenten die daarvoor kiezen niet meer kunnen genieten van de voordelen van zo'n indexering.

18. Bovendien hebben de VREG, de CWaPE, BRUGEL en de CREG sinds november 2022⁴ een uniforme methode gebruikt om de geschatte jaarkost van contracten met een variabele prijs voor elektriciteit en aardgas te berekenen, waardoor het probleem van *gaming* zoals beschreven in de ontwerpbeslissing (B)2469, in het bijzonder wat de rangschikking van offertes in de prijsvergelijkers betreft, gedeeltelijk opgelost wordt.

19. In tegenstelling tot de methode die vroeger werd gebruikt, houdt deze nieuwe methode, die de VREG sinds mei 2022 toepast, rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende 12 maanden op basis van de laatst beschikbare prijsnoteringen op de energiebeurzen voor toekomstige leveringen.

20. Vóór de goedkeuring van een uniforme methode voor de regionale regulatoren en de CREG werd de geschatte jaarkost van de variabele prijscontracten berekend op basis van de berekeningsmethode uit het "*charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas voor residentiële gebruikers en KMO's*"⁵ (hierna "het charter"), dat de CREG in 2013 heeft goedgekeurd en in 2018 heeft gewijzigd, na een openbare raadpleging samen met de Adviesraad Gas en Elektriciteit. Volgens de methode van het charter werd de jaarlijkse geraamde kost van de variabele prijscontracten berekend op basis van de laatste gekende waarde van de gebruikte indexeringsparameters, wat een link met het verleden inhield. De nieuwe berekeningsmethode houdt daarentegen rekening met de toekomstige noteringen van de energieprijzen, *forward* prijzen genoemd.

21. Door de wijziging van de methode voor de berekening van de geraamde kosten van een variabel contract, maakt de nieuwe uniforme methodologie een betrouwbaardere rangschikking van het productenaanbod van de leveranciers in het belang van de consument, en een sterke beperking van de stimulans voor bepaalde leveranciers om de indexeringsparameters te wijzigen die ze hanteren om een betere rangschikking te krijgen in de prijsvergelijkers, mogelijk.

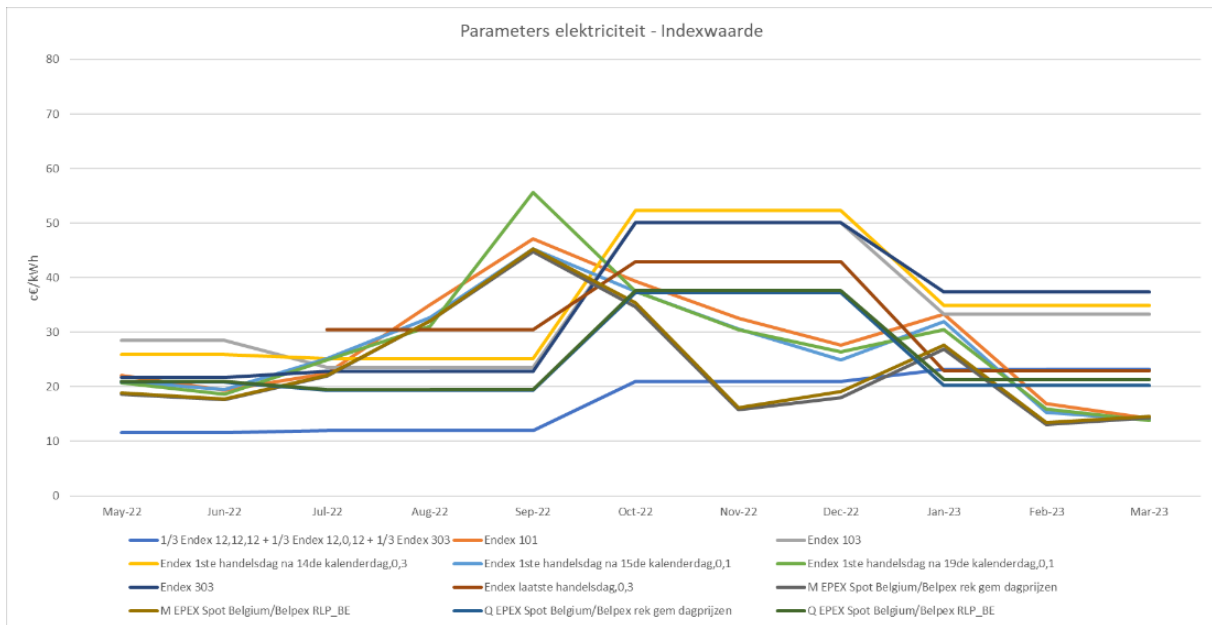
22. Aangezien de nieuwe methodologie voor de berekening van de jaarlijkse kost van de variabele contracten rekening houdt met de toekomstige noteringen van de energieprijzen, is de **reële** eenheidsprijs voor de volgende maanden en kwartalen over het algemeen nog niet gekend op het moment dat de verschillende contracten via een prijsvergelijker worden vergeleken. In het kader hiervan wordt de waarde van alle indexeringsparameters, ongeacht of ze maandelijks of driemaandelijks en dus berekend op basis van alle beschikbare noteringen of een dagnotering, dus aan de hand van een raming op basis van de toekomstige energieprijzen berekend.

⁴ CREG-persbericht beschikbaar op <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Press/PR221005NL.pdf>

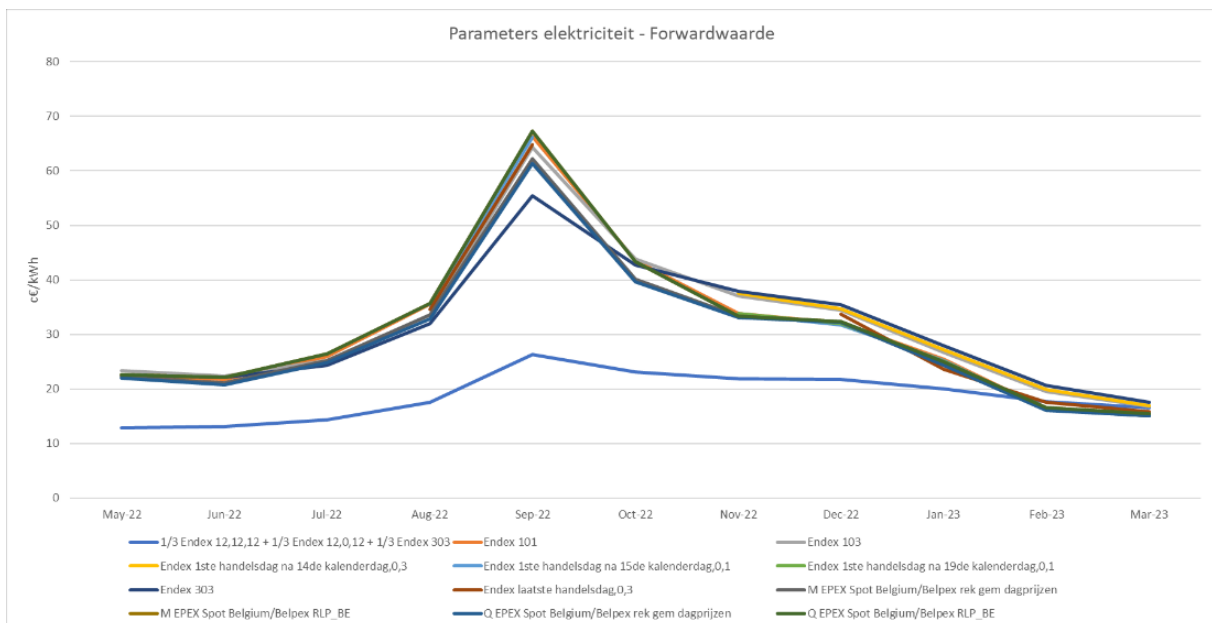
⁵ Beslissing (B)1614 van 5 juli 2018 over de aanpassing van het charter voor een goede informatievervalsing bij de prijsvergelijking van elektriciteit en gas.

23. Zoals de grafieken hieronder aantonen, maakt de berekening van deze raming, die voortaan gebeurt op basis van een uniforme methodologie en rekening houdt met dezelfde beurswaarden, het mogelijk om tot een uitgevlakte waarde te komen voor alle verschillende indexeringsparameters.

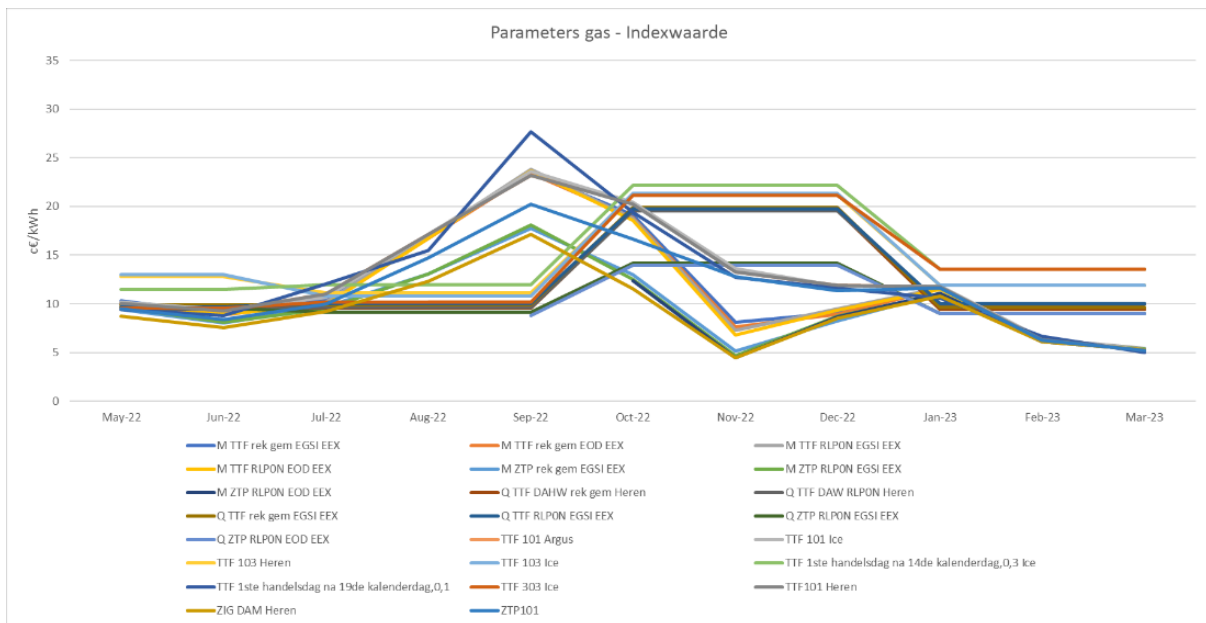
24. Hieronder worden de indexeringsparameters, voor elektriciteit en voor gas, voorgesteld op basis van hun reële gekende waarde, namelijk hun indexwaarde (grafiek 1 en 3), en op basis van hun berekende waarde, namelijk hun *forward* waarde volgens de nieuwe uniforme methode (grafiek 2 en 4).

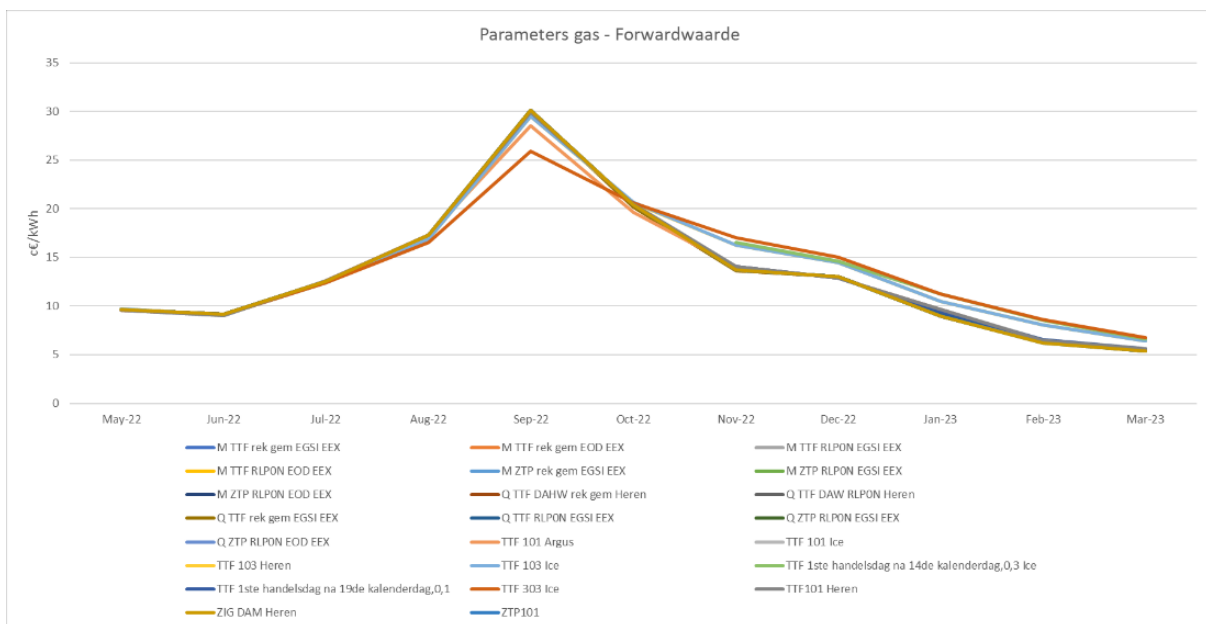
Grafiek 1: Indexeringsparameters voor elektriciteit – indexwaarde

Grafiek 2: Indexeringsparameters voor elektriciteit – *forward* waarde

Grafiek 3: Indexeringsparameters voor gas - indexwaarde

Grafiek 4: Indexeringsparameters voor gas - *forward* waarde

25. Uit deze grafieken blijkt, op basis van de nieuwe berekeningsmethode van de geraamde jaarlijkse kost, dat alle indexeringsparameters zijn gekoppeld aan een gelijkaardige referentiewaarde wat de discrepanties tussen de verschillende parameters, en bijgevolg de stimulans voor de leveranciers om aan “gaming” te doen door de indexeringsparameters van de ene maand op de andere te wijzigen om een betere ranking te krijgen, wegwerkt.

26. Deze vaststelling kan echter niet gedaan worden op het moment dat de prijzen op de vergelijkers vergeleken worden. Hoewel de nieuwe methode het mogelijk maakt een afgevlakte waarde voor de verschillende indexeringsparameters op de prijsvergelijkers te krijgen, baseren de leveranciers zich bij de facturering evenwel op de reële waarde van de indexeringsparameter en niet op de raming van de toekomstige prijzen die op het moment van de vergelijking werd gebruikt.

27. Tot slot zijn de leveranciers door de nieuwe uniforme methode veel minder geneigd om, in het kader van de vergelijking van prijzen op de vergelijkers, aan *gaming* te doen om een betere ranking te krijgen aangezien de vergelijking gebaseerd is op een raming van de jaarlijkse kost van de variabele prijscontracten die rekening houdt met dezelfde beurswaarden en het daardoor mogelijk maakt een afgevlakte waarde te verkrijgen. Als de consument het aanbod van de leveranciers vergelijkt, dan heeft hij dus de garantie dat hij het meest voordelige aanbod kiest.

28. Men moet wel beseffen dat de reële waarde van deze indexeringsparameters, op basis waarvan de eindfactuur van de consument wordt opgemaakt en die op voorhand niet gekend is, (in voorkomend geval sterk) kan afwijken van de geraamde waarde.

3. CONCLUSIE

29. Naar aanleiding van de opmerkingen van de respondenten en omwille van de recente evoluties op de energiemarkt heeft de CREG, omwille van de hierboven vermelde redenen, beslist om haar ontwerpbeslissing niet te finaliseren en implementeren.

///

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité